

SZERKESZTŐK-OLVASÓK

SZABÓ ZSIGMOND biológus (Kolozsvár). — Örömmel és érdeklődéssel olvastam 1974. 4. számukban az endokrin mirigyekről és a hormonokról szóló könyvemről (*Törpe óriások*, Dacia, 1973) írott cikket. Igazat kell adnom a szerzőnek, Vincze Jánosnak abban, hogy napi- és hetilapjaink nem közölték könyvemről (mint ahogy más hasonló munkákról sem) behatóbb kritikái elemzést; ez alól csupán *A Hét* kivétel, amely 1973. november 23-iki számában Szabó T. E. Attila tollából elég részletes, kritikái megjegyzéseket is tartalmazó ismertetőt jelentetett meg. Örvendek annak is, hogy a *Korunk* — hagyományos sokoldalúságának megfelelően — vállalja a természettudományos szakkönyvekről szóló elemző írások közlését. Ilyen anyagokat gyakrabban és főleg rendszeresebben öhajtanánk olvasni. Örvendtem végül annak is, hogy akadt egy szakember, aki áttanulmányozta könyvemet, és értékes, hasznosítható megjegyzéseivel jó és gyengébb oldalaira egyaránt rávilágít. Éppen ezért egészében véve elfogadom és e helyen is köszönöm Vincze János kritikái ismertetőjét. — Ezzel kapcsolatban szeretnék egyúttal néhány észrevételt megfogalmazni, amiket a készülő természettudományos könyvek szerzői, szerkesztői és kiadói esetleg hasznosíthatnak. A szerzők és szerkesztők a jövőben lehetőleg ne egyezzenek bele abba, hogy a kiadók gyenge minőségű papíron hozzanak ki olyan munkákat, amelyeknek tartalma és színvonala megérdemli a „famentességet”. Ragaszkodjanak ugyanakkor ahhoz is, hogy a könyv kötve, ne pedig fűzve jelenjen meg. Ez megdrágítja ugyan az illető szakkönyvet, de — merem állítani — a könyv így még könnyebben *vevőre talál*. A szakkönyveknek nemcsak jónak, hanem könnyen kezelhetőnek és tartósnak is kell lenniük, s ezen felül, ha lehet, szépnek és tetszetősnek. Mindezt sajnos az én említett könyvemről nem lehet elmondani. Olyan olcsón sehol a világon nem jut szakkönyv az olvasó kezébe, mint nálunk. Kérdem, hol adnak 7,75 lejnek megfelelő összegért 240 oldalas természettudományi szakkönyvet? Hát kevesebbet ér egy ilyen könyv, mint egy doboz közepes minőségű fűstszűrős szivarka? — Visszatérve recenziáim észrevételeire, osztom azt a nézetét, hogy könyvem egyes fejezetei nem elég részletesek. A megszabott terjedelem miatt kénytelen voltam sok fontos „apróságot” kihagyni. A hiányolt zárófejezetet viszont talán pótolja az egész könyv anyagát összesítő nagyméretű táblázat. Csupán a pontosság kedvéért térek ki arra a megjegyzésre, hogy „a szerző mellőzte a jelentősebb endokrinológiai eredményekhez fűződő nevek (kutatók) említését”. Vincze János erre vonatkozóan az 1971. évi orvosi Nobel-díj nyertese nevének „elhallgatását” hozza fel példaképpen. E megállapítást nem fogadom el. Igaz, hogy az általa pontatlanul jelzett helyen (nem a 7., hanem az 5. oldalon, az előszóban) csak annyit írok, hogy „az 1971. évi orvosi Nobel-díjat annak a kutatónak ítéltek oda, akinek kutatásai a hormonok hatásmechanizmusának alaposabb megismeréséhez vezettek”, a 41. oldalon azonban már részletesen írok E. V. Sutherlandról, nemcsak nevét említve, hanem munkásságának lényegét is igyekezve összefoglalni, s a továbbiakban öt oldalon át ismertetem (két vázlatos rajz közbeiktatásával) a Sutherland-féle „másodlagos átvívó” (second messenger) elméletét. Ennél többet írni erről ilyen, kézikönyv jellegű munkában fölösleges lett volna. Úgy látszik, ez valahogy elkerülte a recenzens figyelmét.

VITA ZSIGMOND (Nagyenyed). — *A Korunk Évkönyv* 1974 mindazok számára, akiket a hazai sajtótörténet és azzal együtt művelődésünk kérdései érdekelnek, évtizedeken át fontos forrásmunka lesz. Úttörő vállalkozásnak kell tekintenünk ezt a munkát, s ezért egyes hiányaira is rá kell mutatnunk, hogy újabb tanulmányok egészítsék ki a jövőben azt a képet, amelyet az évkönyvből kaptunk. Elsősorban a kutatókra gondolok, akiknek a tájékozódását meg kellene könnyítenünk. — A romániai magyar sajtó történetének összefoglalását Jordáky Lajos végezte körültekintő munkával, de jó lett volna, ha jegyzetben megjelöli azokat a forrásmunkákat, amelyeket használt, azokra ugyanis másoknak is szüksége lenne. Jordáky adatai egyébként nem mindenhol pontosak. Dankanits Ádám szerint például az első magyar erdélyi hetilap, a *Hazai Híradó* 1827 januárjában jelent meg Pethe Ferenc szerkesztésében, Jordáky szerint pedig 1827. december 20-án látott napvilágot; vagy Gaal György szerint (helyesen) a kolozsvári Református Kollégium diákjai 1829—1831 között *Aglája* címen négy, műveiket tartalmazó könyvecskét (zsebkönyvet) adnak ki, Jordáky szerint pedig ugyanezt mint „szépirodalmi folyóiratot” 1829—1831-ben

Szilágyi Ferenc szerkeszti. Itt jegyzem meg, hogy egy szerző sem említi, miszerint a „közhasznú ismereteket” 1842—1843-ban Nagy Ferenc gondosan szerkesztett és igen hasznos zsebkönyve is terjesztette, és ugyanazokban az években a kolozsvári könyvkereskedők rendszeresen megjelenő könyvismertetőcseket adtak ki (*Litteraturai Értesítés*, *Litteraturai Hirdetmény* stb.). Az olvasók izlésére, tájékozottságára, a könyv elterjedésére ezek a kiadványok is hatással voltak. — Ha időszaki kiadványainkat pontosabban akarjuk számba venni, nem maradhatnak ki a naptárak és az iskolai értesítők sem. Példaképpen csak azt említem meg, hogy az 1940-es években a Kacsó Sándor szerkesztésében megjelenő *Gazda Naptár* abban az időszakban volt annyira jelentős, mint ma egy évkönyv. — Meglepő volt számomra továbbá az is, hogy a honismereti folyóiratok között nem jutott legalább egy mondat a *Székelységnek*, amelyet Bányai János nagy áldozatkészséggel szerkesztett Székelyudvarhelyt a 30-as években, sem pedig múzeumaink és más intézményeink egyre szaporodó kiadványainak. Igaz ugyan, hogy ezeket többnyire még nem nevezhetjük periodikus kiadványoknak, de ha számolunk az ifjúság körében egyre erősödő táj- és néprajzi, illetőleg népművészeti érdeklődéssel, akkor legfőbb ideje, hogy ezeket is számba vegyük. — Végül megemlítek egy orvostörténeti kiadványt, amely eddig a kutatók figyelmét elkerülte: *Az alsófehérmegyei orvos-, gyógyszerész egyesület évkönyvei*. Nagy-Enyed. I. évf. 1890, II. évf. 1891—1893, III. évf. 1894—1896. Egyszer majd ezzel is érdemes foglalkozni.

Júniusban a főiskolás Sajtó Fodor Erzsébet szönyegeit és a nagyváradi Fodor T. György fémdomborításait, majd régi fényképész munkatársunk, Asztalos Sándor művészportréit állítottuk ki szerkesztőségünk helyiségeiben.

HELYREIGAZÍTÁS. — Idei 4. számunkban a Csiky Gergely-emlékek Aradon című cikk szerzőinek neve helyesen: Glück Jenő—Ujj János.

